

Alessandro

BARICCO

Tisícdevät'sto

TISÍCDEVÄTSTO

Alessandro Baricco

TISÍCDEVÄTSTO

Divadelný monológ

Z taliančiny preložila

BARBORA VALLOVÁ

slovar

Copyright © 1994, Giangiacomo Feltrinelli Editore Milano
Copyright © 1996, 2002, Alessandro Baricco
All rights reserved
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o.,
Bratislava 2023
Translation © Barbora Vallová 2003, 2023

ISBN 978-80-566-6045-4

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými, ani mechanickými, ani vo forme fotokópií, nahrávok, prostredníctvom súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Barbare

Tento text som napísal pre jedného herca, Eugenia Allegriho, a jedného režiséra, Gabriela Vacisa. Naštudovali podľa neho predstavenie, ktoré uviedli v júli tohto roku na festivale v Asti. Nevieam, či toto vysvetlenie stačí, aby bolo jasné, že som napísal divadelný text, ale pochybujem o tom. Keď ho teraz vidím v knižnej podobe, pripadá mi skôr ako text na rozhraní medzi skutočnou inscenáciou a poviedkou, ktorú treba čítať nahlas. Nemyslím, že jestvuje nejaké označenie pre texty tohto druhu. Tak či onak, na tom nezáleží. Mal som pocit, že je to pekný príbeh a stojí za to, aby som ho porozprával. A mám radosť pri pomyslení, že si ho niekto prečíta.

A. B.

september 1994

Zakaždým to bolo tak, že v jednej chvíli niekto dvihol hlavu... a uvidel ju. Ťažko to pochopiť. Chcem povedať... Bolo nás tam vyše tisíc, na tej lodi, bohatí turisti, a emigranti, a čudní ľudia, a my... A predsa z nich vždy len jeden, jeden jediný ju uvidel prvý. Možno práve jedol alebo sa len tak prechádzal po palube... možno si naprával nohavice... na chvíľočku dvihol hlavu, hodil očkom na more... a uvidel ju. Zostal ako prikotvaný presne tam, kde stál, srdce sa mu rozbúchalo ako divé a vždy, zakaždým, prisahám, zakaždým sa otočil k nám, k lodi, ku všetkým, a zakričal (*ticho a pomaly*): Amerika. A potom tam stál, nehybný, akoby čakal, kým ho odfočia, s výrazom človeka, ktorý tú Ameriku urobil. Večer po práci a po nedeliach, pomáhal mu švagor

murár, skvelý chlapík... spočiatku chcel zmajstrovať iba čosi z preglejky... no trošku mu ušla ruka a urobil Ameriku...

Ten, kto prvý zbadá Ameriku. Na každej lodi je jeden. A nemyslíte si, že takéto veci sa stávajú náhodou, nie... a nie je to ani otázka dioptrií, je to osud. Sú ľudia, ktorí mali ten okamih odjakživa odtlačený v živote. Už keď boli malí. Mohol si sa im pozrieť do očí, a keď si sa pozrel dobre, tak si tú Ameriku uvidel, už tam bola, pripravená vyskočiť, zošmyknúť sa nervami, krvou a neviem čím ešte až do mozgu a odtiaľ na jazyk až do toho výkriku (*kričiac*), AMERIKA, bola tam, v tých detských očiach celá, Amerika.

Bola tam, a čakala.

Toto ma naučil Danny Boodmann T. D. Citrón Tisícdeväťsto, najväčší klavirista, aký kedy hral na Oceáne. Ľudia majú v očiach to, čo ešte len uvidia, nie to, čo už videli. Tak to hovoril: To, čo uvidia.

Ja už som tých Amerík videl... Šesť rokov na tej lodi, päť, šesť ciest každý rok, z Európy do Ameriky a naspäť, stále na Oceáne, keď si vyšiel

na pevninu, nevedel si sa ani vyčúrať do záchoda. On bol v pohode, on sa nehýbal, ale ty, ty si sa stále kýval. Lebo z lode môžeš pokojne vystúpiť: ale z Oceánu... Keď som tam nastúpil, mal som sedemnášť rokov. A na celom svete ma bavila jediná vec: hrať na trúbke. Takže keď sa roznieslo, že dole v prístave hľadajú ľudí na ten parník *Virginian*, postavil som sa do radu. Ja a trúbka. Január 1927. Hudobníkov už máme, povedal chlapík zo Spoločnosti. Ja viem, a začal som hrať. Stál tam a pozeral sa na mňa, na tvári sa mu nepohol ani sval. Mlčky, bez jediného slova počkal, kým dohrám. Potom sa opýtal:

„Čo to bolo?“

„Neviem.“

Zasvietili mu oči.

„Keď nevieš, čo to je, tak je to džez.“

Potom urobil s ústami takú zvláštnu vec, možno to bol úsmev, mal zlatý zub presne tu, uprostred, vyzeralo to, akoby ho vystavil do výkladu na predaj.

„Tam hore sú z tej muziky hotoví.“